

Respons

Iran: Utbredelse av skilsmisser

- Økning i antall skilsmisser
- Nedgang i antall inngåtte ekteskap
- Årsaker til skilsmisse
- Offisielt syn på antall skilsmisser

Økning i antall skilsmisser

Skilsmisse er vanlig i Iran. Særlig etter 2006 har antallet skilsmisser økt sterkt (al-Monitor 2015; Dehghanpishah 2014; Farmani 2010). Ifølge folkeregisterets¹ engelskspråklige nettside ble det offisielt registrert 84 241 skilsmisser i 2005/2006. Året etter ble det registrert 99 852 skilsmisser. I 2014/2015 var antallet skilsmisser 163 569 (National Organization for Civil Registration 2015).²

Tallene viser at i dagens Iran ender omtrent hvert femte ekteskap med skilsmisse (Forti 2015; Iran Project 2015; AAP 2014). Ifølge Hatam (2015) er de fleste som skiller seg unge mennesker under 30 år. Flertallet av skilsmisene skjer i løpet av ekteskapets fem første år (Iran Daily 2015; Yong 2010).

Flest skilsmisser blir registrert i byer og urbane områder hvor flertallet av befolkningen bor (IRNA 2015). Antallet skilsmisser er høyest i hovedstaden Teheran, hvor omtrent hvert tredje ekteskap ender med skilsmisse (Blair 2015; MacMillan 2014). I de nordlige og mer velstående delene av Teheran skal omtrent 40 prosent av ekteskapene resultere i skilsmisse (AFP 2015; MacMillan 2014). Skilsmisser skjer imidlertid ikke bare i de mer velstående og sosialt liberale delene av befolkningen. Tallene er så høye at det ikke bare er snakk om middel- og overklasse (Dehghanpishah 2014; Yong 2010).

¹ I Iran er det Nasjonal organisasjon for sivil registrering, i brødteksten kalt folkeregisteret, som registrerer og publiserer statistikk over ekteskap, skilsmisser, barnefødsler og dødsfall.

² Det iranske kalenderåret går fra mars til mars. Året starter med iransk nyttår 21. mars og ender 20. mars året etter.

Nedgang i antall inngåtte ekteskap

Samtidig med at antallet skilsmisser har økt, har antallet registrerte inngåtte ekteskap gått ned (al-Monitor 2015; AAP 2014). Langvarige økonomiske nedgangstider, høy arbeidsløshet, boligmangel og en vedvarende trend over tid med stadig høyere brudepris (ofte i form av gullmynter) har i en årrekke enten hindret mange unge i å gifte seg, eller utsatt ekteskap i flere år. Men holdningsendringene som har skjedd hos mange iranere av begge kjønn spiller også en rolle når det gjelder synet på det å gifte seg og stifte familie. Ifølge al-Monitor (2015) er det mange fra den store og unge urbane middelklassen i dagens Iran som verner om den sosiale friheten de har fått som følge av urbanisering og utdanning.

Årsaker til skilsmisse

De fleste initiativ til skilsmisse tas av menn. I 2014 skal omtrent 48 prosent av søknadene om skilsmisse ha blitt fremmet av menn, og 23 prosent fremmet av kvinner. De øvrige 29 prosent av søknadene ble fremmet av begge parter (Radio Zamaneh 2014).

Iransk lovgivning gir muslimske menn en ubetinget rett til skilsmisse i tråd med tradisjonell islamsk lov. Kvinner kan søke om skilsmisse dersom visse vilkår er oppfylt. Hvis en mann motsetter seg skilsmisse, må en kvinne bevise at ektemannen er voldelig, er rusmisbruker, har psykiske problemer, ikke overholder forsørgerplikten eller ikke vil eller evner å oppfylle sine ekteskapelige forpliktelser. Kvinner kan også søke skilsmisse hvis ektemannen nekter å rette seg etter avtalte særvilkår i ekteskapskontrakten. I tillegg kan kvinner bruke den tradisjonelle brudeprisen - *mehrieh* - som forhandlingskort (Amnesty 2015, s. 26), Dehghanpisheh 2014; Yong 2010; Cherry 2001, s. 341).³

Flere kilder viser til at rusmisbruk, mishandling, økonomiske problemer, utroskap, seksuelle problemer og mangel på tillit mellom ektefeller er de vanligste årsakene som anføres ved søknad om skilsmisse (Dehghanpisheh 2014; MacMillan 2014; Radio Zamaneh 2014). Ifølge Farahani (2015) er rusmisbruk en medvirkende årsak til mer enn halvparten av skilsmisene i dagens Iran.

Men økningen i antall skilsmisser gjenspeiler også en mer grunnleggende endring i det iranske samfunnet. Individualisme har hatt sterk vekst blant de unge i Iran, spesielt blant kvinner. Svært mange kvinner er godt utdannet og har som følge av det fått større økonomisk handlefrihet og flere muligheter til å leve selvstendige liv. Dette har bidratt til å endre tradisjonelle holdninger til ekteskap, kjønnsroller, yrkeskarriere og, generelt sett, kvinners plass i det som fortsatt er et konservativt og patriarkalsk samfunn (Forti 2015; Dehghanpisheh 2014; Yong 2010).

Offisielt syn på antall skilsmisser

Offisiell iransk familiepolitikk oppmuntrer ikke til skilsmisse. Tvert i mot, myndighetene ønsker at landets store, unge befolkning skal gifte seg, få flere barn og ha en livsstil basert på tradisjonelle islamske familieverdier (Blair 2015; Hatam 2015; Farmani 2010).

Forklaringer på den store økningen i antall skilsmisser varierer etter hvem som uttaler seg. I 2010 påpekte Yong at mens mer liberalt innstilte personer viser til faktorer som urbanisering,

³ I den muslimske ekteskapskontrakten avtales det en brudepris som den vordende ektemannen er forpliktet til å betale i tilfelle skilsmisse.

høye levekostnader og høy arbeidsledighet, vil mer konservativt innstilte peke på det de oppfatter som gudløshet og vestlige mediers dårlige innflytelse på landets unge. Men uansett hvilke faktorer som vektlegges mest, har det gjentatte ganger fra offisielt hold blitt uttrykt bekymring og uro for antallet skilsmisser og de negative konsekvensene det vurderes å ha for familie og samfunn (IRNA 2015).

Økningen i antall par som skiller seg har også provosert konservative krefter i Iran. Noen har omtalt skilsmissetallene som en fornærmelse mot den islamske republikkens verdier, og som sosial sykdom på linje med narkotikamisbruk og prostitusjon. Embetsmenn og medlemmer av parlamentet har for eksempel omtalt skilsmissetallene som en krise og en nasjonal trussel (Forti 2015; Dehghanpisheh 2014; Yong 2010). Landets øverste leder ayatollah Ali Khamenei, som har uttrykt ønske om en fordobling av befolkningen innen 2050 (til 150 millioner), oppfordret offentlig i 2012 til nye tiltak for å øke befolkningsveksten (Blair 2015; AFP 2015; McDonald 2015; al-Monitor 2015).

Myndighetsapparatet har derfor i de senere årene foreslått eller iverksatt en rekke tiltak for å få flere unge til å inngå ekteskap, øke fødselstallene og begrense antallet skilsmisser. Det dreier seg for eksempel om undervisning på videregående skole, samlivskurs for unge som skal gifte seg og anbefaling om å spare utgifter ved senke kravene til brudepris og unngå kostbare bryllup. Andre tiltak er ekteskapsrådgivning for gifte par, informasjonskampanjer om skadelige virkninger av skilsmisse, avvikling av statlige familieplanleggingsprogrammer og diskriminerende tiltak i arbeidslivet rettet mot kvinner uten barn (Amnesty 2015, s.8-25; Hatam 2015; Iran Daily 2015; IRNA 2015; AAP 2014; Farmani 2010). I 2015 ble det også vedtatt en endring i familieleven som innebærer at par som søker skilsmisse etter overenskomst, må gjennomføre obligatorisk mekling før familiedomstolen kan avsi kjennelse om skilsmisse (Blair 2015; Iran Project 2015).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- AAP, dvs. Australian Associated Press (2014, 23. april). Iran's divorce rate rising. *SBS News*. Tilgjengelig fra <http://www.sbs.com.au/news/article/2014/04/23/irans-divorce-rate-rising> [lastet ned 21. juni 2016]

Respons Iran: Utbredelse av skilsmisser

- AFP (2015, 12. juli). Iran changes law to make divorce harder. *The Daily Mail*. Tilgjengelig fra <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-3158119/Iran-changes-law-make-divorce-harder.html> [lastet ned 21. juni 2016]
- Amnesty International (2015, mars). *You Shall Procreate*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra http://www.amnestyusa.org/sites/default/files/you_shall_procreate_-_attacks_on_womens_sexual_and_reproductive_rights_in_iran.pdf [lastet ned 5. juli 2016]
- Blair, D. (2015, 30. juli). Iran's rulers urge a baby boom to double population by 2050. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iran/11768334/Irans-rulers-urge-a-baby-boom-to-double-population-by-2050.html> [lastet ned 21. juni 2016]
- Cherry, K. (2001). Marriage and Divorce Law in Pakistan and Iran: The Problem of Recognition. *Tulsa Journal of Comparative and International Law*. Tilgjengelig fra <http://digitalcommons.law.utulsa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1066&context=tjcil> [lastet ned 23. juni 2016]
- Dehghanpisheh, B. (2014, 22. oktober). Rise in divorce in Iran linked to shift in status of women. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-iran-divorce-idUSKCN0IB0GQ20141022> [lastet ned 7. juni 2016]
- Farahani, M. (2015, 12. februar). Meth, Heroin and Broken Families. *Iran Wire*. Tilgjengelig fra <http://en.iranwire.com/features/6300/> [lastet ned 23. juni 2016]
- Farmani, H. (2010, 15. mars). Islamic Iran offers «courting» diplomas to cut divorce. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/expat/expatnews/7448620/Islamic-Iran-offers-courting-diplomas-to-cut-divorce.html> [lastet ned 21. juni 2016]
- Forti, M. (2015, 23. juli). Iran. The Silent Revolution That (still) Frightens Power. *Reset Doc*. Tilgjengelig fra <http://www.resetdoc.org/story/00000022573> [lastet ned 13. juni 2016]
- Hatam, N. (2015, 28. mai). Iran: Internet dating website launched by state. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32833363> [lastet ned 21. juni 2016]
- Iran Daily (2015, 25. januar). Iran to address high divorce rate. *Iran Daily*. Tilgjengelig fra <http://www.iran-daily.com/News/110160.html> [lastet ned 23. juni 2016]
- Iran Project (2015, 17. juli). Iran's growing divorce rate dilemma. *Iran Project*. Tilgjengelig fra <http://theiranproject.com/blog/2015/07/17/irans-growing-divorce-rate-dilemma/> [lastet ned 20. juni 2016]
- IRNA, dvs. Islamic Republic News Agency (2015, 23. august). "Marriage counseling" essential to lower divorce rate. *IRNA*. Tilgjengelig fra <http://www.irna.ir/en/News/81730081/> [lastet ned 23. juni 2016]
- MacDonald, A. (2014, 22. april). Divorce rate rise in Iran, as population growth falls. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/divorce-rates-rise-iran-population-growth-falls-1695266129> [lastet ned 20. juni 2016]
- MacMillan, A. (2014, 26. august). Rigid Customs In Iran Are Pushing Divorce Rates Higher. *Business Insider*. Tilgjengelig fra <http://www.businessinsider.com/rigid-customs-in-iran-are-pushing-divorce-rates-higher-2014-8?IR=T> [lastet ned 20. juni 2016]
- National Organization for Civil Registration (2015). Recorded Divorce in the whole Country according to Provincial Separate in 1393 (2014-2015). *National Organization for Civil Registration*. Tilgjengelig fra www.sabteahval.ir/en/Default.aspx?tabID=789 [lastet ned 20. juni 2016]
- Al-Monitor (2015, 2. juni). Why are young Iranians losing interest in marriage? *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/06/iran-birth-rate-marriage-decline-divorce.html> [lastet ned 20. juni 2016]
- Radio Zamaneh (2014, 13. august). Iran's divorce rate rises. *Radio Zamaneh*. Tilgjengelig fra <https://en.radiozamaneh.com/articles/iran%E2%80%99s-divorce-rate-rises/> [lastet ned 8. juni 2016]

Respons Iran: Utbredelse av skilsmisser

- Yong, W. (2010, 6. desember). Iran's Divorce Rate Stirs Fears of Society in Crisis. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2010/12/07/world/middleeast/07divorce.html?pagewanted=all&_r=3 [lastet ned 21. juni 2016]

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.